

Sygn. akt III AUa 22/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Wojciech Bzibziak (spr.)
Sędziowie	SSA Alicja Kolonko SSA Witold Nowakowski
Protokolant	Agnieszka Turczyńska

Przy udziale –

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2012r. w Katowicach

sprawy z odwołania S. D.(S. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o zapłatę składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 28 października 2011r. sygn. akt VIII U 499/11

oddala apelację.

/-/SSA A.Kolonko/-/SSA W. Bzibziak/-/SSA W.Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 22/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 stycznia 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.stwierdził, że na dzień 7.01.2011r. zadłużenie S. D.z tytułu należnych składek od grudnia 2008r. do września 2010r. wynosi ogółem 17.989,89 zł, w tym:

- na ubezpieczenia społeczne - 11.393,24 zł (należność główna 10.291,24 zł + odsetki 1.102 zł);

- na ubezpieczenie zdrowotne - 5.548,33 zł (należność główna 4.988,33 zł + odsetki 560 zł);

- Fundusz Pracy - 1.048,32 zł (należność główna - 992,32 zł + odsetki 56 zł).

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany podnosząc, że zadłużenie wynikające z decyzji obejmuje również okres od 1.04.2009r., gdy przebywała na emeryturze.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podając okoliczności wskazane w zaskarżonej decyzji oraz podniósł dodatkowo, że w dniu 7.01.2008r. ubezpieczona złożyła zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych z dniem 1.01.2008r. Ponieważ do chwili obecnej nie złożyła dokumentu wyrejestrowującego z ubezpieczeń społecznych i z ubezpieczenia zdrowotnego uznano, że chce dobrowolnie podlegać ubezpieczeniom społecznym po dniu nabycia prawa do emerytury.

Wyrokiem z dnia 28 października 2011r., sygn. akt VIII U 499/11 Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż S. D. nie jest zobowiązana do zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne i na Fundusz Pracy za okres od grudnia 2008r. do września 2010r. wraz z odsetkami oraz stwierdził, że nie jest zobowiązana do zapłaty należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od grudnia 2008r. do września 2010r. z uwagi na przedwczesne wydanie decyzji.

Na podstawie akt organu rentowego ustalił Sąd, że S. D. do lipca 2009r. prowadziła działalność gospodarczą w zakresie pobierania składek na rzecz (...). Działalności tej nie wyrejestrowała. W dniu 4.07.2002r. odwołująca się zgłosiła się do ubezpieczenia zdrowotnego na druku ZUS ZZA, a jako datę powstania tego ubezpieczenia wskazała 1.07.2002r. W dniu 7.01.2008r. złożyła druk ZUS ZWUA wyrejestrowując ją z ubezpieczenia zdrowotnego. W tym samym dniu przedłożyła w organie rentowym druk ZUS ZUA z danymi o obowiązkowych ubezpieczeniach: emerytalnym, rentowych, wypadkowym i zdrowotnym od 1.01.2008r. Decyzją z 9.10.1998r. przyznano ubezpieczonej prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1.09.1998r., a decyzją z 18.03.2009r. prawo do emerytury od 31.03.2009r.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy w Gliwicach przytoczył treść art.6 ust.1 pkt 5 oraz art.9 ust.5 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych i stwierdził, że skoro odwołująca się nie jest wymieniona w ust.4 i ust.4c art.9, to mogła podlegać dobrowolnym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym. Wskazał nadto Sąd na treść art.14 tej ustawy i wywiódł, że z pierwszym dniem miesiąca kalendarzowego, za który nie zostały w terminie opłacone składki na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe, ubezpieczenia te ustaly. S. D. w świetle art.12 ust.1 nie podlegała tym samym ubezpieczeniom wypadkowemu. Z tych samych względów - nie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym - odwołująca się nie była zobowiązana, zgodnie z art.107 ust.1 ustawy z 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, do opłacenia składek na Fundusz Pracy.

Odnośnie składek na ubezpieczenie zdrowotne przytoczył Sąd I instancji treść art.109 ust.1 ustawy z 27.08.2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i wskazał, że indywidualne sprawy z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego, do których zalicza się sprawy dotyczące objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym i ustalenia prawa do świadczeń należą do właściwości dyrektora oddziału wojewódzkiego Funduszu. Do spraw tych nie należą natomiast sprawy z zakresu wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne należące do właściwości organów ubezpieczeń społecznych. Odwołał się Sąd Okręgowy w Gliwicach do poglądu wyrażonego przez Sąd Apelacyjny

w Katowicach w wyroku z 24.06.2008r., sygn. akt III AUa 1880/07, zgodnie z którym ZUS przed wydaniem decyzji wymiarowej powinien uzyskać prawomocną decyzję dyrektora właściwego oddziału wojewódzkiego (...)rozstrzygającą o objęciu ubezpieczeniem zdrowotnym w okresie wskazanym w decyzji wymiarowej. W konsekwencji uznał Sąd, że zaskarżona decyzja - w tym zakresie - była przedwczesna i na mocy art.477¹⁴ §2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.

Powyższy wyrok w części stwierdzającej, że S. D. nie jest zobowiązana do zapłaty składek wraz z odsetkami na ubezpieczenie społeczne oraz na Fundusz Pracy za okres od 1.12.2008r. do 30.03.2009r. zaskarżył organ rentowy.

ZUS zarzucił naruszenie prawa procesowego, tj. art.477¹⁴ §2 kpc poprzez nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy w Gliwicach istoty sprawy i orzeczenie wykraczające poza treść zaskarżonej decyzji, a mianowicie rozstrzygnięcie o niewystąpieniu podstaw do ponoszenia przez ubezpieczoną obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne oraz Fundusz Pracy mimo, iż przedmiotem zaskarżenia były decyzje wymiarowe określające wysokość zaległości składkowych, a nie decyzji w przedmiocie objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem. Z ostrożności procesowej - w razie nie podzielenia przez Sąd II instancji powyższego stanowiska - skarżący podniósł zarzut naruszenia art.9 ust.4c i art.12 ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie i błędne zastosowanie art.9 ust.5 oraz art.14 ust.2 pkt 2 tej ustawy.

Podnosząc powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie odwołania, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz ZUS zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając pierwszy z podniesionych zarzutów skarżący wskazał, że zaskarżona decyzja dotyczyła określenia kwotowo stanu zadłużenia S. D. na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy w okresach podlegania przez nią obowiązkowym ubezpieczeniom. Tym samym w odwołaniu od takiej decyzji można podnieść jedynie nieprawidłowości w ustaleniu przez ZUS podstawy wymiaru składki, wysokości składki, względnie zgodności okresu składkowego z okresem podlegania ubezpieczeniom wynikającym ze złożonych dokumentów zgłoszeniowych i wyrejestrowujących. Samo rozstrzygnięcie w sprawie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom skutkujące obowiązkiem zapłaty składek w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą nie było natomiast przedmiotem postępowania administracyjnego zakończonego wydaniem zaskarżonej decyzji. Nie można podzielić stanowiska Sądu I instancji, iż wobec podniesionych przez ubezpieczoną zarzutów dotyczących niepodlegania obowiązkowym ubezpieczeniom wobec pobierania renty, a następnie emerytury, Sąd ten miał podstawy do badania okoliczności podlegania ubezpieczeniom społecznym w ramach niniejszego postępowania. Zdaniem ZUS uznając, że w odwołaniu wskazano okoliczności rzutujące na ocenę okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym, Sąd powinien, przy zastosowaniu art.464 §1 kpc, przekazać sprawę organowi rentowemu do rozpoznania zawieszając równocześnie postępowanie z odwołania od decyzji wymiarowej.

Podniósł nadto skarżący, że Sąd Okręgowy w Gliwicach błędnie uznał, iż S. D.

w okresie prowadzenia działalności gospodarczej i pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy mogła podlegać dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym na podstawie art.9 ust.5 ustawy z 13.10.1998r. Stanowisko takie jest nieprawidłowe i wynika z wadliwego przyjęcia, iż ubezpieczona nie jest osobą wymienioną w art.9 ust.4c. Przepis ten ma zastosowanie do osoby prowadzącej pozarolniczą działalność na podstawie przepisów o działalności gospodarczej i mającej równocześnie ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Osoba taka podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym do czasu ustalenia prawa do emerytury. Ponieważ S. D. w okresie od 1.12.2008r. do 30.03.2009r. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą i miała jednocześnie ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, w jej wypadku miał zastosowanie art.9 ust.4c, a nie art.9 ust.5 jak przyjął Sąd I instancji. W tym więc okresie podlegała ona obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, a dopiero od uzyskania prawa do emerytury, tj. od 31.03.2009r. ubezpieczenie miało charakter dobrowolny.

Jednocześnie wskazał ZUS, że po wniesieniu odwołania, w wyniku ponownego rozliczenia konta ubezpieczonej, jej konto za okres od grudnia 2008r. do 30.03.2009r. nie wykazuje stanu zadłużenia. Tym nie mniej konieczne jest dla usunięcia z obrotu prawnego wyroku Sądu I instancji, którego uprawomocnienie się skutkowałoby koniecznością wyłączenia S. D. z obowiązkowego ubezpieczenia za okres od 1.12.2008r. do 30.03.2009r., co byłoby sprzeczne z art.9 ust.4c i art.12 ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna.

Spór w rozstrzyganej sprawie - na etapie postępowania apelacyjnego - dotyczył obowiązku zapłacenia przez S. D. składek na ubezpieczenia społeczne oraz na Fundusz Pracy (wraz z odsetkami) za okres od 1.12.2008r. do 30.03.2009r. Jedynie bowiem w tej części wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach został zaskarżony przez organ rentowy.

Zgodnie z art.6 ust.1 pkt 5 i art.12 ust.1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz.1585 ze zm.) osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym

i wypadkowemu. Natomiast po myśli art.104 ust.1 pkt 3 ustawy z 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn. Dz. U. z 2008r., Nr 69, poz.415 ze zm.) obciąża je również obowiązek opłacania składek na Fundusz Pracy.

Okoliczności faktyczne rozstrzyganej sprawy były bezsporne i przedstawiają się w sposób ustalony przez Sąd I instancji. Nie ulega zatem wątpliwości, że we wskazanym na wstępie okresie ubezpieczona prowadziła pozarolniczą działalność. Od 1.09.1998r. jest uprawniona do stałej renty z tytułu niezdolności do pracy, a od 31.03.2009r. do emerytury.

Trafnie podniósł w apelacji organ rentowy, że w wypadku S. D.należało zastosować art.9 ust.4c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a nie - jak przyjął Sąd Okręgowy

w Gliwicach - art.9 ust.5 tej ustawy. Zgodnie z pierwszym ze wskazanych przepisów osoby prowadzące pozarolniczą działalność, o której mowa w art.8 ust.6 pkt 1, mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do czasu ustalenia prawa do emerytury. Z kolei art.9 ust.5 stanowi, że osoby, o których mowa w art.6, nie wymienione w ust.4 i ust.4c mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają dobrowolnie ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym.

Jak wcześniej wskazano poza sporem było, że ubezpieczona od 1.09.1998r. miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i w spornym okresie prowadziła pozarolniczą działalność, o której mowa w art.8 ust.6 pkt 1. Podlegała więc obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do 30.03.2009r., tj. do dnia poprzedzającego nabycie prawa do emerytury. W powyższym zakresie nie można więc podzielić rozważań Sądu I instancji.

Zauważyć jednak należy, że S. D. za sporny okres (1.12.2008r. - 30.03.2009r.) nie posiada zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy (v. pismo ZUS z 8.11.2011r. - k.37 a.s.). Ponieważ, zgodnie z art.316 §1 kpc wydając wyrok sąd bierze pod uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, rozstrzygnięcie Sądu I instancji uznać należy za prawidłowe. Wyrok ten (w punkcie 1) - wbrew zarzutom podniesionym w apelacji - rozstrzyga o obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy stanowiąc, że S. D. nie jest zobowiązana do ich zapłacenia.

To rozstrzygnięcie - jak wcześniej wskazano - odpowiada ostatecznie stanowi faktycznemu sprawy, bowiem - co podniósł sam skarżący - ubezpieczona nie posiada zaległości w opłaceniu składek za sporny okres.

Mając powyższe względy na uwadze, skoro apelacja okazała się bezzasadna, Sąd II instancji na mocy art.385 kpc oddalił ją.

/-/SSA A.Kolonko/-/SSA W. Bzibziak/-/SSA W.Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM